

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Tutumları ile Algıladıkları Mesleki Etik İlkeleri Arasındaki İlişki

DOI NO: 10.5578/jss.66224
Geliş Tarihi: 23.06.2017
Kabul Tarihi: 05.06.2018

Fatma YAŞAR EKİCİ*
Rabia ATAALP**
Rabia ÇELEBİ***
Cansu Eda EMİNOĞLU****
Gamze YÜKSEL*****

Özet

Bu araştırmanın temel amacı okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinin 4 ilçesindeki (Ümraniye, Başakşehir, Bağcılar, Küçükçekmece) 49 okul öncesi eğitim kurumunda (27 devlet, 22 özel) görev yapmakta olan 500 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Eleştirel Düşünme Tutum Ölçeği” ve “Mesleki Etik İlkeler Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma için toplanan veriler SPSS 20 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda: Okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları mesleki kıdeme göre farklılaşmazken, çalışılan kurum türü ve medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır Okul öncesi öğretmenlerinin algıladıkları mesleki etik ilkeleri mesleki kıdem, çalışılan kurum türü ve medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi Öğretmeni, Eleştirel Düşünme, Mesleki Etik

Relationship Between Critical Thinking Attitudes of Preschool Teachers and Professional Ethical Principles They Perceive

Abstract

The main aim of this research is to examine relationship between critical thinking attitudes of preschool teachers and professional ethical principles they perceive. The relational screening model was used in the research. The research sample consists of 500 preschool teachers working in 49 preschool education institutions (27 public and 22 private) in 4 provinces of İstanbul (Ümraniye, Başakşehir, Bağcılar, Küçükçekmece) in 2016-2017 academic year. The results obtained from the research are as follows: Significant relationship was detected

*Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, fatmayasarekici@hotmail.com

** Vekil Öğretmen, MEB, rabia_ataalp@hotmail.com

*** Vekil Öğretmen, MEB, celebirabia34@gmail.com

**** Vekil Öğretmen, MEB, cansuedaeminoglu@hotmail.com

***** Vekil Öğretmen, MEB, yuksellgamze@gmail.com

between the critical thinking attitudes of preschool teachers and the Professional ethical principles they perceive. The critical thinking attitudes of preschool teachers do not vary by the occupational seniority. The critical thinking attitudes of preschool teachers vary by the type of institution they work and marital status. The Professional ethical principles that preschool teachers perceive do not vary by the occupational seniority, type of institution they work and marital status

Keywords: *Preschool Teacher, Critical Thinking, Professional Ethics*

Giriş

Okul öncesi dönem, çocuğun 0-6 yaş (0-72 ay) arasındaki erken çocukluk dönemi de denilen evreyi kapsamaktadır. Bu dönemde çocuklar okul öncesi eğitim alırlar. Okul öncesi eğitim, 0-72 aylık çocukların tüm gelişimlerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yönlendiren, duyguların gelişimini ve algılama gücünü arttırarak akıl yürütme sürecinde ona yardımcı olan ve yaratıcılığını geliştiren, kendini ifade etmesini ve öz denetimini kazanmasını sağlayan; aynı zamanda çocukların doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan, onların daha sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan, bedensel, psikomotor, soysal ve duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, şekillendiği, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitim sürecidir (Haktanır, 2012: 2). Okul öncesi eğitim, bazı ülkelerde zorunlu eğitime dâhil edilirken, bazı ülkelerde zorunlu değildir.

Dünyada ve ülkemizde okul öncesi dönem çocukları, gittikçe artan bir oranda okul öncesi eğitim almaktadır. Okul öncesi eğitim küçük çocuklara evlerinin dışında ilk kurumsal deneyimi yaşatmakta ve çocukların eğitime ilişkin değer ve inançlarının şekillenmesinde etkili olmaktadır. Okul öncesi eğitimde kalitenin oluşmasında ve çocukların ilkökul deneyimlerini olumlu kılmakta en kritik rol, programın uygulayıcısı olan öğretmene düşmektedir. Çünkü erken çocukluk deneyimlerinin kalitesi, öğretmenlerin yeterlilikleriyle yakından ilişkilidir (Taba vd., 1999: 173). Bu bağlamda öğretmen, eğitim sisteminin en önemli ögesidir. Bir ülkenin kalkınmasında, insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumdaki huzur ve barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleştirilmesinde ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında öğretmenler başrol oynamaktadır. Öğretmenler, toplumların gerçek mimarları ve insan kişiliğini şekillendiren sanatkarlardır (Özden, 2002: 9).

Öğretmenlik mesleği, insan yetiştirme esasına dayanır. Bu nedenle öğretmenlerin kendini yetiştirmiş bireyler olması gerekmektedir. Kendini yetiştirmiş bir öğretmenin sahip olduğu en önemli iki vasıf, eleştirel düşünebilmek ve mesleğinin gerektirdiği etik ilkelerin bilincinde olarak davranabilmektir. Eleştirel düşünme herhangi bir konu, olgu ve fikir üzerinde açıklık-seçiklik, tutarlılık, mantıklılık, şüphecilik ve doğru akıl yürütme gibi

bazı ölçüt ve yöntemleri esas alarak; doğru olmayan düşünme biçimlerini tanıyan, kanıtlara ve sonuçlara önem veren araştırma temelli daha derin bir düşünme eğilimi, tutumu ve becerisi sergileyen, böylelikle de sadece herhangi bir sonuca değil ama tutarlı, makul sonuçlara ve yargılara ulaşmayı amaçlayan, hem problem çözme hem de problem görme kapasitesi sayesinde, kendi düşünme sürecini sürekli denetim altında tutarak değişmeye ve kendi kendini düzeltmeye açık olan bir düşünmedir (Gündoğdu, 2009: 63). Meslek etiği ise; belirli bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu; meslek üyelerine emreden, onları belli bir şekilde davranmaya zorlayan; kişisel eğilimlerini sınırlayan; yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan; meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan mesleki ilkeler bütünüdür (Kırel, 2000: 4).

Diğer mesleklere oranla öğretmenlik mesleği ve etik arasında biraz daha fazla bir ilişki olduğu göz ardı edilemez. Bir öğretmenin branşı ne olursa olsun, bazı etik ilkeler doğrultusunda hareket etme zorunluluğu vardır ve sorumluluklarının neler olduğunu çok iyi bilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, görevinde istenilen nicelik ve nitelikte de yeterli olmalıdır. Bundan da öte öğretmenler davranışlarından ve bunların topluma maliyetinden de kendileri sorumludur (İlgaz ve Bilgili, 2006: 204).

İlgili alan yazını incelendiğinde farklı branşlardaki öğretmen ve öğretmen adaylarının eleştirel düşünme tutumları ve algıladıkları mesleki etiğe ilişkin ve konuyu farklı boyutlarda ele alan araştırmalara rastlanmıştır. Bu araştırmalar şu şekilde sınıflandırılabilir:

- Öğretmenlerin eleştirel düşünme tutumlarının incelendiği araştırmalar (Polat, 2017; Arslan, 2016; Yılmaz-Özelci, 2012; Gül, 2014; Bal, 2011; Söğüt, 2009; Öner, 1999)
- Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme tutumlarının incelendiği araştırmalar (Şen, 2016; Sakar, 2015; Toyran, 2015; Şenyiğit, 2016)
- Öğretmenlerin meslek etiğinin çeşitli yönleriyle incelendiği araştırmalar (Şen, 2014; Manolova, 2011; Öztürk, 2010; Özbek, 2003; Döven, 2009; Kahraman, 2003; Kınacı, 2014; Aydemir, 2012; Duran, 2014; Gülcan Kılınç ve Çepni, 2012; Kurtulan, 2007; Sakın, 2007; Dağtekin, 2011; Hayri, 2012; Madenoğlu, Uysal, Sarier, Banoğlu, 2014)
- Öğretmen adaylarının algıladıkları mesleki etik ilkelerin incelendiği araştırmalar (Sakar, 2015; Dayanç, 2007)

Tüm bu araştırmalar içerisinde okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile mesleki etik ilkeleri arasındaki ilişkiye yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırmanın problem cümlesi “okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile mesleki

etik ilkeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede aşağıdaki sorulara (alt amaçlar) cevap aranmıştır.

- Okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?
- Okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeleri mesleki kıdeme göre farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeleri çalışılan kurum türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeleri medeni duruma göre farklılaşmakta mıdır?

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeleri arasındaki ilişki incelendiği için ilişki tarama modeli kullanılmıştır. İlişki tarama modeli, genellikle birden çok değişken arasındaki etkileşimlerin belirlenmesinde kullanılır. İlişki tarama modelleri, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Sakar, 2015: 87).

1.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul’da bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri oluşturmuştur.

Bu araştırmanın örneklemini ise; 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinin 4 ilçesindeki (Ümraniye, Başakşehir, Bağcılar, Küçükçekmece) 27 devlet, 22 özel olmak üzere toplam 49 okul öncesi eğitim kurumunda görev yapmakta olan 500 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur.

1.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Eleştirel Düşünme Tutum Ölçeği” ve “Mesleki Etik İlkeler Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Form, örnekleme yer alan okul öncesi öğretmenlerinin özellikleri (mesleki kıdem, çalışılan kurum türü ve medeni durumu) hakkında bilgi almak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Eleştirel Düşünme Tutum Ölçeği (EDTÖ):Özelçi (2012) tarafından geliştirilen ölçek, 19 maddeden oluşmakta ve 5’li likert tipindedir. Ölçek 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; ‘Bilgi toplamaya isteklilik, neden aramaya açıklık, çıkarımda bulunabilme, kanıta dayalı karar verme, öz-düzenleme’dir

Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması Yılmaz-Özelçi (2012) tarafından yapılmıştır. Buna göre; ölçeğin alt boyutlarına ilişkin güvenirlik katsayıları .52 ile .70 arasında değişmektedir. Ölçeğin kararlılığı ya da iki yarısı arasındaki tutarlılığı hakkında fikir elde etmek amacıyla test yarılama tekniği olarak hesaplanan Guttman Split Half değeri ise Bilgi Toplamaya İsteklilik alt ölçeği için .66, Öz-düzenleme alt ölçeği için .57, Çıkarımda Bulunabilme alt ölçeği için .46, Kanıta Dayalı Karar Verme alt ölçeği için .57 ve Neden Aramaya Açıklık alt ölçeği için .51 olarak hesaplanmıştır.

Ölçek puanlanırken ; ‘Kesinlikle Katılıyorum 5, Katılıyorum 4, Biraz Katılıyorum 3, Katılmıyorum 2, Kesinlikle Katılmıyorum 1’ şeklinde puanlama yapılmaktadır. Ölçekten alınacak maksimum puan 95, minimum puan ise 19’dur. Ölçeğin 1,3,5,7,11,14,16,17. maddeleri ise ters maddelerdir (Sakar,2015:73).

Mesleki Etik İlkeler Ölçeği (MEİÖ):Manolova (2011) tarafından geliştirilen ölçek, 71 maddedir ve 5’li likert tipindedir. Ölçek, 6 alt ölçekten oluşmaktadır. Alt ölçekler şöyledir; topluma yönelik mesleki etik ilkeler, okula yönelik mesleki etik ilkeler, mesleğe yönelik mesleki etik ilkeler, meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler, öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler ve velilere yönelik mesleki etik ilkeler.

Ölçeğin güvenirliğini belirlemede her alt ölçek için cronbach alpha katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre elde edilen cronbach alpha katsayıları; topluma yönelik mesleki etik ilkeler alt ölçeği için .92, okula yönelik mesleki etik ilkeler alt ölçeği için.86, mesleğe yönelik etik ilkeler alt ölçeği için.93, meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeler alt ölçeği için .93, öğrencilere yönelik mesleki etik ilkeler alt ölçeği için .95, velilere yönelik mesleki etik ilkeler alt ölçeği için .83 olarak bulunmuştur (Sakar, 2015: 75).

Ölçek puanlanırken; ‘Tamamen Benimsiyorum 5, Büyük Ölçüde Benimsiyorum 4, Orta Düzeyde Benimsiyorum 3, Az Düzeyde Benimsiyorum 2, Hiçbir Zaman Benimsemiyorum 1’şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınacak en düşük puan 71, en yüksek puan ise 355 tir. Ölçekte ters puanlanan madde yer almamaktadır (Sakar, 2015: 76).

1.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama araçları, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlere çalışmakta oldukları kurumlara gidilerek 09.01.2017 tarihinde dağıtılmış ve 20.01.2017 tarihinde toplanmıştır. Toplamda 900 veri toplama aracı okul öncesi öğretmenlerine doldurulmak üzere verilmiştir. Dağıtılan 900 formun 570’i doldurulmuş olarak geri toplanmıştır. 570 verinin 70’i eksik

doldurulduğu için ayıklanmıştır. Nihayetinde 500 tam form, analize dâhil edilmiştir.

1.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma için toplanan veriler SPSS 20 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde; öncelikle Kolmogorov Smirnov Testi ve Shapiro Wilk Testi kullanılarak verilerin normal dağılımlı olup olmadığı test edilmiş ve verilerin normal dağılımlı olduğu saptanmıştır. Ardından okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla parametrik bir test olan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkelerinin mesleki kıdeme göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla parametrik bir test olan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkelerinin çalışılan kurum türü ve medeni duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla parametrik bir test olan Bağımsız Grup T Testi kullanılmıştır.

2. Bulgular

Araştırmadan elde edilen bulgular, alt amaçlar çerçevesinde tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

2.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda birinci alt amaca ilişkin bulgular tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Ölçeklerden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	r	P
EDTÖ Genel MEİÖ Genel	.160	.000*
EDTÖ Genel Topluma Yönelik Etik İlkeler Alt Boyutu	.081	.072
EDTÖ Genel Okula Yönelik Etik İlkeler Alt Boyutu	.085	.059
EDTÖ Genel Mesleğe Yönelik Etik İlkeler Alt Boyutu	.056	.214
MEİÖ Genel Meslektaşlara Yönelik Etik İlkeler Alt Boyutu	.118	.008*

MEİÖ Genel	.121	.007*
Öğrencilere Yönelik Etik İlkeler Alt Boyutu		
MEİÖ Genel	.125	.005*
Velilere Yönelik Etik İlkeler Alt Boyutu		

Tablo 1’de görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinin EDTÖ genelinden aldıkları puanlarla topluma yönelik etik ilkeler alt boyutundan ($r=.081$; $p>.05$), okula yönelik etik ilkeler alt boyutundan ($r=.085$; $p>.05$) ve mesleğe yönelik etik ilkeler alt boyutundan ($r=.056$; $p>.05$) alınan puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Bundan farklı olarak; okul öncesi öğretmenlerinin EDTÖ genelinden aldıkları puanlarla MEİÖ genelinden ($r=.160$; $p<.01$), Meslektaşlara yönelik etik ilkeler alt boyutundan ($r=.118$; $p<.01$), Öğrencilere yönelik etik ilkeler alt boyutundan ($r=.121$; $p<.01$) ve Velilere yönelik etik ilkeler alt boyutundan ($r=.125$; $p<.01$) aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönlü, anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yani, okul öncesi öğretmenlerinin genel eleştirel düşünme tutum puanları arttıkça, genel mesleki etik ilkeleri, meslektaşlara yönelik etik ilkeleri, öğrencilere yönelik etik ilkeleri ve velilere yönelik etik ilkeleri artmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin MEİÖ genelinden ($r=.173$; $p<.000$) aldıkları puanla eleştirel düşünme tutum ölçeğinin öz-düzenleme alt boyutundan aldıkları puan arasında istatistiksel açıdan zayıf, pozitif yönlü, anlamlı bir ilişki vardır. Yani okul öncesi öğretmenlerinin genel mesleki etik ilkeleri arttıkça öz-düzenlemeye yönelik eleştirel düşünme tutumları artmaktadır.

2.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumlarıyla algıladıkları mesleki etik ilkelerinin mesleki kademelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda, ikinci alt amaca ilişkin bulgular tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 2.1. EDTÖ’den Alınan Puanların Mesleki Kıdeme Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

f.X ve ss Değerleri	ANOVA Sonuçları									
	Ölçek	Grup	N	\bar{X}	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F
EDTÖ Genel	1-3 yıl	159	61.25	3.566	G.Arası	25.881	3	8.627	.750	.523
	4-6 yıl	164	60.84	3.029	G.İçi	5.704.711	496	11.501		
	7-9 yıl	103	61.03	3.655	Toplam	5.730.592	499			
	10 ve üzeri	74	61.49	3.385						
	Toplam	500	61.10	3.389						
Bilgi toplamaya isteklilik alt boyutu	1-3 yıl	159	12.21	1.224	G.Arası	8.097	3	2.699	2.161	.092
	4-6 yıl	164	11.96	1.027	G.İçi	619.445	496	1.249		
	7-9 yıl	103	11.90	1.225	Toplam	627.542	499			
	10 ve üzeri	74	12.12	0.891						
	Toplam	500	12.05	1.121						

Öz-düzenleme alt boyutu	1-3 yıl	159	17.62	1.831	G.Arası	8.161	3	2.72	.641	.589
	4-6 yıl	164	17.71	2.245	G.İçi	2.104.581	496	4.243		
	7-9 yıl	103	17.97	2.234	Toplam	2.112.742	499			
	10 ve üzeri	74	17.78	1.830						
	Toplam	500	17.75	2.058						
Çıkarımda bulunma alt boyutu	1-3 yıl	159	9.97	1.350	G.Arası	1.113	3	0.371	.177	.912
	4-6 yıl	164	10.01	1.607	G.İçi	1.039.789	496	2.096		
	7-9 yıl	103	10.01	1.566	Toplam	1.040.902	499			
	10 ve üzeri	74	10.12	1.072						
	Toplam	500	10.01	1.444						
Kanıtı dayalı karar verme alt boyutu	1-3 yıl	159	9.14	1.968	G.Arası	4.61	3	1.537	.534	.659
	4-6 yıl	164	8.96	1.641	G.İçi	1.426.372	496	2.876		
	7-9 yıl	103	8.91	1.522	Toplam	1.430.982	499			
	10 ve üzeri	74	8.95	1.384						
	Toplam	500	9.01	1.693						
Neden aramaya açıklık alt boyutu	1-3 yıl	159	12.36	1.880	G.Arası	9.322	3	3.107	1.094	.351
	4-6 yıl	164	12.13	1.636	G.İçi	1.408.878	496	2.84		
	7-9 yıl	103	12.16	1.319	Toplam	1418.2	499			
	10 ve üzeri	74	12.49	1.08						
	Toplam	500	12.26	1.686						

Tablo 2.1’ de görüldüğü üzere EDTÖ genelinde ($F=.750$; $p>.05$), bilgi toplamaya isteklilik alt boyutunda ($F=2,161$; $p>.05$), öz-düzenleme alt boyutunda ($F=.641$; $p>.05$), çıkarımda bulunma alt boyutunda ($F=.177$; $p>.05$), kanıtı dayalı karar verme alt boyutunda ($F=.534$; $p>.05$), neden aramaya açıklık alt boyutunda ($F=1,094$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 2.2. MEİÖ’den Alınan Puanların Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.

<i>f.X ve ssDeğerleri</i>		ANOVA Sonuçları								
Ölçek	Grup	N	\bar{X}	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
MEİÖ genel	1-3 yıl	159	333.5	22.127	G.Arası	304.761	3	101.587	.187	.905
	4-6 yıl	164	335.29	20.77	G.İçi	269.494.311	496	543.335		
	7-9 yıl	103	333.85	24.35	Toplam	269.799.072	499			
	10 ve üzeri	74	333.68	28.988						
	Toplam	500	334.18	23.253						
Toplamayönelik etik ilkeler alt boyutu	1-3 yıl	159	31.85	3.405	G.Arası	42.733	3	14.244	1.197	.310
	4-6 yıl	164	32.57	3.112	G.İçi	5.903.635	496	11.902		
	7-9 yıl	103	32.16	3.643	Toplam	5.946.368	499			
	10 ve üzeri	74	32.24	3.951						
	Toplam	500	32.21	3.452						
Okula yönelik etik ilkeler alt boyutu	1-3 yıl	159	38.13	3.288	G.Arası	70.209	3	23.403	1.807	.145
	4-6 yıl	164	38.09	3.011	G.İçi	6.422.103	496	12.948		
	7-9 yıl	103	37.17	4.771	Toplam	6.492.312	499			
	10 ve üzeri	74	37.84	3.539						
	Toplam	500	37.88	3.607						
Mesleğe yönelik etik ilkeler alt boyutu	1-3 yıl	159	56.35	5.88	G.Arası	18.631	3	6.21	.247	.863
	4-6 yıl	164	56.74	4.158	G.İçi	12.468.271	496	25.138		
	7-9 yıl	103	56.49	4.37	Toplam	12.486.902	499			
	10 ve üzeri	74	56.22	5.54						
	Toplam	500	55.49	5.002						
Meslektaşlara yönelik etik ilkeler	1-3 yıl	159	51.59	4.425	G.Arası	8.177	3	2.726	.125	.945
	4-6 yıl	164	51.88	4.812	G.İçi	10.813.445	496	21.801		
	7-9 yıl	103	51.86	4.544	Toplam	10.821.622	499			

alt boyutu	10 ve üzeri	74	51.74	5.018						
	Toplam	500	51.77	4.657						
Öğrencilere yönelik etik ilkeler alt boyutu	1-3 yıl	159	99.09	8.278	G.Arası	97.882	3	32.627	.490	.689
	4-6 yıl	164	99.99	7.751	G.İçi	33037.79	496	66.608		
	7-9 yıl	103	100.19	7.422	Toplam	33.135.672	499			
	10 ve üzeri	74	99.77	9.651						
	Toplam	500	99.72	8.149						
Velilere yönelik etik ilkeler alt boyutu	1-3 yıl	159	55.83	4.911	G.Arası	81.874	3	27.291	.632	.595
	4-6 yıl	164	56.8	8.792	G.İçi	21.423.326	496	43.192		
	7-9 yıl	103	56.09	4.792	Toplam	21505.2	499			
	10 ve üzeri	74	56.09	6.05						
	Toplam	500	56.24	6.565						

MEİÖ genelinde ($F=.187$; $p>.05$), topluma yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($F=1,197$; $p>.05$), okula yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($F=1,807$; $p>.05$), mesleğe yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($F=.247$; $p>.05$), meslektaşlara yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($F=.125$; $p>.05$), öğrencilere yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($F=.490$; $p>.05$), velilere yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($F=.632$; $p>.05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır.

2.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı okul öncesi öğretmenlerinin eğitimiyle ilgili düşünme tutumlarıyla algıladıkları mesleki etik ilkelerinin çalışılan kurum türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda, üçüncü alt amaca ilişkin bulgular tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 3.1. EDTÖ'den Alınan Puanların Çalışılan Kurum Türüne Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Çalışılan Kurum Türü	N	\bar{X}	SS	Shx	T Testi		
						t	Sd	P
EDTÖ Genel	Özel	182	61.04	3.556	.264	-.320	353.768	.749
	Devlet	318	61.14	3.294	.185			
Bilgi Toplamaya isteklilik	Özel	182	12.07	1.113	.082	.263	498	.793
	Devlet	318	12.04	1.128	.063			
Öz-düzenleme	Özel	182	17.51	2.115	.157	-1.912	362.180	.057
	Devlet	318	17.88	2.015	.113			
Çıkarımda Bulunma	Özel	182	9.94	1.309	.097	-.907	423.162	.365
	Devlet	318	10.06	1.516	.085			
Kanıt Dayalı Karar Verme	Özel	182	9.20	1.903	.141	1.977	498	.049*
	Devlet	318	8.89	1.553	.087			
Neden Aramaya Açıklık	Özel	182	12.29	1.644	.122	.258	498	.797
	Devlet	318	12.25	1.712	.096			

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi, çalışılan kurum türü değişkenine göre EDTÖ genelinde ($t = -.320; p > .05$), Bilgi toplamaya isteklilik alt boyutunda ($t = .263; p > .05$), Öz-düzenlenme alt boyutunda ($t = -1.912; p > .05$), Çıkarımda bulunma alt boyutunda ($t = -.907; p > .05$) ve Neden aramaya açıklık alt boyutunda ($t = .258; p > .05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak çalışılan kurum türü değişkenine göre kanıta dayalı karar verme alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = 1.977; p < .05$). Söz konusu farklılık özel okulda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin lehine gerçekleşmiştir. Buna göre, özel okulda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin kanıta dayalı karar verme alt boyutu puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{X} = 9.20$), devlet okulunda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin kanıta dayalı karar verme alt boyutu puanları aritmetik ortalamasına ($\bar{X} = 8.89$) oranla yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3.2. MEİÖ’den Alınan Puanların Kurum Türüne Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Kurum Türü	N	\bar{X}	SS	Shx	T Testi		
						t	Sd	P
MEİÖ Genel Puan	Özel	182	333.36	25.171	1.866	-.577	338.423	.565
	Devlet	318	334.65	22.107	1.240			
Topluma Yönelik Etik İlkeler	Özel	182	32.20	3.424	.254	-.023	381.497	.982
	Devlet	318	32.21	3.474	.195			
Okula Yönelik Etik İlkeler	Özel	182	37.88	3.072	.228	.040	498	.968
	Devlet	318	37.87	3.885	.218			
Mesleğe Yönelik Etik İlkeler	Özel	182	56.37	5.890	.437	-.369	298.980	.712
	Devlet	318	56.55	4.424	.248			
Meslektaşlara Yönelik Etik İlkeler	Özel	182	51.85	4.889	.362	.311	498	.756
	Devlet	318	51.72	4.526	.254			
Öğrencilere Yönelik Etik İlkeler	Özel	182	99.06	9.499	.704	-1.268	302.725	.206
	Devlet	318	100.09	7.254	.407			
Velilere Yönelik Etik İlkeler	Özel	182	50.05	5.333	.395	-.516	465.420	.606
	Devlet	318	56.35	7.181	.403			

Tablo 3.2’de görüldüğü gibi, çalışılan kurum türü değişkenine göre MEİÖ genelinde ($t = -.577; p > .05$), Topluma yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t = -.023; p > .05$), Okula yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t = .040; p > .05$), Mesleğe yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t = -.369; p > .05$), Meslektaşlara yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t = .311; p > .05$), Öğrencilere yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t = -1.268; p > .05$), Velilere yönelik etik ilkeler alt

boyutunda ($t = -.516; p > .05$), grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

2.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt amacı okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkelerinin medeni duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda, dördüncü alt amaca ilişkin bulgular tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 4.1. EDTÖ'den Alınan Puanların Medeni Duruma Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Medeni Durum	N	\bar{X}	SS	Shx	T Testi		
						t	Sd	P
EDTÖ Genel Puan	Evli	280	61.06	3.416	.204	-.322	498	.748
	Bekar	220	31.16	3.361	.227			
Bilgi Toplamaya İsteklilik	Evli	280	11.93	1.048	.063	-2.841	498	.005*
	Bekar	220	12.21	1.192	.080			
Öz-düzenleme	Evli	280	17.77	2.254	.135	-.311	498	.756
	Bekar	220	17.71	1.781	.120			
Çıkarımda Bulunma	Evli	280	10.05	1.394	.083	.691	498	.490
	Bekar	220	9.96	1.508	.102			
Kanıtı Dayalı Karar Verme	Evli	280	9.02	1.517	.091	.230	498	.818
	Bekar	220	8.99	1.898	.128			
Neden Aramaya Açıklık	Evli	280	12.22	1.591	.095	-.568	439.929	.570
	Bekar	220	12.31	1.802	.121			

Tablo 4.1'de görüldüğü gibi, medeni durum değişkenine göre EDTÖ genelinde ($t = -.322; p > .05$), Öz-düzenlenme alt boyutunda ($t = -.311; p > .05$), Çıkarımda bulunma alt boyutunda ($t = .691; p > .05$), Kanıtı dayalı karar verme alt boyutunda ($t = .230; p > .05$), Neden aramaya açıklık alt boyutunda ($t = -.568; p > .05$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak medeni durum değişkenine göre bilgi toplamaya isteklilik alt boyutunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = -2.841; p < .01$). Söz konusu farklılık bekarokul öncesi öğretmenlerinin lehine gerçekleşmiştir. Buna göre, bekarokul öncesi öğretmenlerinin bilgi toplamaya isteklilik alt boyutu puanları aritmetik ortalamasının ($\bar{X} = 12.21$), evli okul öncesi öğretmenlerinin bilgi toplamaya isteklilik alt boyutu puanları aritmetik ortalamasına ($\bar{X} = 11.93$) oranla yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.2. MEİÖ'den Alınan Puanların Medeni Duruma Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Medeni Durum	N	\bar{X}	SS	Shx	T Testi		
						T	Sd	P
MEİÖ Genel Puan	Evli	280	333.93	23.215	1.387	-.281	469.153	.779
	Bekar	220	334.51	23.349	1.574			
Topluma Yönelik Etik İlkeler	Evli	280	32.26	3.618	.216	.411	498	.681
	Bekar	220	32.14	3.235	.218			
Okula Yönelik Etik İlkeler	Evli	280	37.76	3.850	.230	-.796	494.866	.426
	Bekar	220	38.02	3.274	.221			
Mesleğe Yönelik Etik İlkeler	Evli	280	56.45	4.492	.268	-.159	413.675	.874
	Bekar	220	56.53	5.596	.377			
Meslektaşlara Yönelik Etik İlkeler	Evli	280	51.65	4.544	.272	-.643	457.730	.521
	Bekar	220	51.92	4.842	.324			
Öğrencilere Yönelik Etik İlkeler	Evli	280	99.57	8.064	.482	-.457	464.832	.648
	Bekar	220	99.90	8.270	.558			
Velilere Yönelik Etik İlkeler	Evli	280	56.04	4.960	.296	-.729	341.747	.466
	Bekar	220	56.50	8.169	.551			

Tablo 4.2'de görüldüğü gibi, medeni durum değişkenine göre MEİÖ genelinde ($t=-.281;p>.05$), Topluma yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t=.411;p>.05$), Okula yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t=-.796;p>.05$), Mesleğe yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t=-.159;p>.05$), Meslektaşlara yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t=-.643;p>.05$), Öğrencilere yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t=-.457;p>.05$), Velilere yönelik etik ilkeler alt boyutunda ($t=-.729;p>.05$), grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Sonuç

Araştırmadan elde edilen ilk sonuca göre okul öncesi öğretmenlerinin genel eleştirel düşünme tutumları ile topluma, okula ve mesleğe yönelik mesleki etik ilkeleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak; okul öncesi öğretmenlerinin genel eleştirel düşünme tutumları ile genel mesleki etik ilkeleri, meslektaşlara, öğrencilere ve velilere yönelik mesleki etik ilkeleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre; okul öncesi öğretmenlerinin genel eleştirel düşünme tutumları arttıkça genel mesleki etik ilkeleri, meslektaşlara, öğrencilere ve velilere yönelik mesleki etik ilkeleri artmaktadır. Konuyla ilgili benzer bir çalışma öğretmen adayları ile yapılmıştır. Sakar (2015), 'öğretmen adaylarının eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkelerinin incelenmesi' başlıklı tez çalışmasında öğretmen adaylarının eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkeler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki

bulmuştur. Bu durum göstermektedir ki eğitim sürecinde öğretmen adaylarının eleştirel düşünme tutumları ve mesleki etik ilkeler ile ilgili bilgi ve farkındalık düzeyi ne kadar artırılabilirse, öğretmenlik yapmaya başladıklarında mesleki uygulamalarına bu durum o kadar pozitif yansıtılabilecektir. Bunun yanında, araştırmadan elde edilen bu sonuç, okul öncesi öğretmenlerinin algıladıkları etik ilkelerin eleştirel düşünme becerilerinden bağımsız düşünülemediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın diğer sonucuna göre okul öncesi öğretmenlerinin genel olarak algıladıkları mesleki etik ilkeleri, topluma, okula, mesleğe, meslektaşlara, öğretmenlere ve velilere yönelik algıladıkları mesleki etik ilkeleri mesleki kıdeme, çalışılan kurum türüne ve medeni duruma göre farklılaşmamaktadır. Bu durum, mesleki etik ilkelerin kazanımında eğitim sürecinin, yetiştirme tarzının ve yaşamsal deneyimlerin daha belirleyici rol oynadığı şeklinde yorumlanabilir. Konuyla ilgili yapılmış araştırmalar incelendiğinde, bu araştırmanın bulgularıyla benzer sonuçlara ulaşan araştırmaların olduğu gibi farklı sonuçlara ulaşan çalışmaların da var olduğu görülmüştür. Aydemir'in (2012) 'okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşlerinin incelenmesi' başlıklı çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmış; okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşlerinin çalışılan kurum türüne ve medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Aynı çalışmada bundan farklı olarak, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşlerinin mesleki kıdeme göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre, meslekteki kıdemi 1 yıl ya da 1 yıldan az olan öğretmenler ile meslekteki kıdemi 11 yıl ve üzerinde olan öğretmenler arasında meslekteki kıdemi 1 yıl ya da daha az olan öğretmenler lehine; meslekteki kıdemi 2-5 yıl arasında olan öğretmenler ile meslekteki kıdemi 11 yıl ve üzerinde olan öğretmenler arasında meslekteki kıdemi 2-5 yıl arasında olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Duran'ın (2014) yaptığı 'okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışları algılama düzeylerinin ve etik ikilemleri çözümlenmelerinin incelenmesi' başlıklı tez çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin etik davranışları algılama düzeylerinin mesleki kıdemlerine göre farklılaşmadığı, çalışılan kurum türüne göre ise farklılaştığı saptanmıştır. Sakın'ın (2007) yaptığı 'okul öncesi öğretmenlerin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşleri ile ahlaki yargı düzeyleri ve öğretmenlik tutumlarının incelenmesi' başlıklı tez çalışmasında okul öncesi öğretmenlerin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşlerinin çalışılan kurum türüne göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Manolava'nın (2011) yaptığı 'mesleki etik ilkelere ilişkin Türkiye ve Moldova'daki ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri' başlıklı çalışmada öğretmenlerin mesleki etik ilkelere ilişkin görüşlerinin mesleki kıdeme göre farklılaşmadığı bulgulanmıştır. Araştırma

bulguları arasındaki bu farklılık, örneklem gruplarındaki farklılıktan kaynaklanmış olabilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre okul öncesi öğretmenlerinin genel eleştirel düşünme tutumları, bilgi toplamaya isteklilik, neden aramaya açıklık, çıkarımda bulunabilme, kanıta dayalı karar verme ve öz-düzenlemeye yönelik eleştirel düşünme tutumları mesleki kıdeme göre farklılaşmamaktadır. Gül'ün (2014) ve Bal'ın (2011) yapmış olduğu araştırmalarda da benzer sonuca ulaşılmış ve öğretmenlerin eleştirel düşünme tutumlarının kıdeme göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Alan yazında öğretmenlerin eleştirel düşünme tutum ve eğilimlerinin yanında öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerini mesleki kıdem değişkenine göre inceleyen çalışmalar da yer almaktadır. Örneğin; Şen'in (2016) yapmış olduğu 'okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki' başlıklı tez çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerilerinin mesleki kıdemlerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Söğüt (2009), yapmış olduğu 'öğrencilerin ve matematik öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerilerini kazanmaya yönelik görüşleri' başlıklı tez çalışmasında öğretmenlerin kıdem değişkenine göre eleştirel düşünme becerilerini kazanmayla ilgili görüşleri arasında kıdemi az olan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık saptamıştır. Aybek (2010), yapmış olduğu 'ilköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerilerinin incelenmesi' başlıklı tez çalışmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre eleştirel düşünme becerilerinin mesleki kıdemi fazla olanlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmiştir. Yapılan araştırmalardan elde edilen bu farklılık, öğretmenlerin eleştirel düşünme tutum, eğilim ve becerilerinin, mesleki kıdemlerinden değil, öğretmenlik yaparken edindikleri yaşam deneyimleri ve lisans eğitimleri sürecinde edindikleri bilgi, tutum ve becerilerle ilgili olması şeklinde yorumlanabilir. Bu durum göstermektedir ki; eleştirel düşünme tutum ve becerileri, mesleki kıdemle doğru orantılı olarak artmayabilir.

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin genel eleştirel düşünme tutumları, bilgi toplamaya isteklilik, neden aramaya açıklık, çıkarımda bulunabilme ve öz-düzenlemeye yönelik eleştirel düşünme tutumları çalışılan kurum türüne göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak okul öncesi öğretmenlerinin kanıta dayalı karar vermeye yönelik eleştirel düşünme tutumları çalışılan kurum türüne göre farklılaşmaktadır. Buna göre özel okulda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin kanıta dayalı karar vermeye yönelik eleştirel düşünme tutumları, devlet okulunda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin kanıta dayalı karar vermeye yönelik eleştirel düşünme tutumlarına göre daha yüksektir. Bu durum, özel okul öncesi eğitim kurumlarındaki kurum yetkilileri ve velilerin öğretmenlerden beklentilerinin daha yüksek olmasıyla açıklanabilir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde özel

okulda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin kanıta dayalı karar vermeye yönelik eleştirel düşünme tutumlarının iş kaygısı ve mesleki tatminle de ilişkili olduğu düşünülebilir. Konuyla ilgili alan yazın incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerilerinin kurum türü olarak ‘bağımsız anaokulları ve diğerleri’ şeklinde ele alındığı bir araştırmaya rastlanmıştır. Arslan (2016) tarafından yapılan bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki incelenmiş ve okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerilerinin çalışılan kurum türüne göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; bağımsız anaokullarında çalışan okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerileri diğer okullarda çalışanlardan daha yüksek çıkmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen son sonuca göre okul öncesi öğretmenlerinin genel eleştirel düşünme tutumları, neden aramaya açıklık, çıkarımda bulunabilme, kanıta dayalı karar verme ve öz-düzenlemeye yönelik eleştirel düşünme tutumları medeni duruma göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak okul öncesi öğretmenlerinin bilgi toplamaya istekliliğe yönelik eleştirel düşünme tutumları medeni duruma göre farklılaşmaktadır. Buna göre bekar olan okul öncesi öğretmenlerinin bilgi toplamaya istekliliğe yönelik eleştirel düşünme tutumları, evli olan okul öncesi öğretmenlerine göre daha yüksektir. Bekar olan okul öncesi öğretmenlerinin bilgi toplamaya istekliliğe yönelik eleştirel düşünme tutumlarının evlilere göre daha yüksek olması, evlilikle birlikte gelen yaşamsal sorumlulukların bireylerde bilgiye ve bilgi edinme kaynaklarına erişim için daha az vakit ayırabilmeleri ile açıklanabilir. Bu araştırmada eleştirel düşünme tutumları incelenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerileri incelenseydi, sonuç farklı olabilirdi. Nitekim, Arslan (2016) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerilerinin medeni duruma göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. İki araştırma bulgusu arasındaki bu farklılık göstermektedir ki, evlilikle birlikte bireylerin eleştirel düşünme tutumları etkilenmekte fakat eleştirel düşünme becerileri etkilenmemektedir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar çerçevesinde sunulan öneriler şu şekildedir:

- Eleştirel düşünmeye yönelik tutum, eğilim ve beceriler erken çocukluk dönemi denilen yaşamın ilk yıllarından itibaren gelişmeye başlar. Bu süreçte çocuk, ailesini ve okul öncesi öğretmenlerini rol model almaktadır. Olumlu eleştirel tutuma ve becerilere sahip olan aile ve okul öncesi öğretmenleri, çocuklara bu konuda da etkili birer rol model olacaklardır. Bu gerçeğe rağmen, öğretmenlerle yapılan çalışmalarda, ne yazık ki, öğretmenlerin eleştirel düşünme düzeylerinin öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yetkinlikte olmadığı

sonucuna ulaşılmıştır (Gelen, 2002; Kuzu ve Şentürk, 2010; Mangena ve Chabeli, 2005; Şengül ve Üstündağ, 2009; Korkmaz, 2009; Torun, 2011). Bu nedenle, ebeveynlerin ve öğretmenlerin olumlu eleştirel düşünme tutum ve becerileri ve yetkinliklerini geliştirici program ve etkinlikler düzenlenmelidir.

- Okul öncesi öğretmenlerinin muhatap olduğu öğrenci kitlesi 3-6 yaş grubudur. Bu yaş döneminde çocuklar en hızlı büyüme ve gelişim evresindedirler. Çocukların çok yönlü gelişimlerinin desteklenmesinden sorumlu olan okul öncesi öğretmenlerinin meslek etiği konusunda diğer alan öğretmenlerine göre daha duyarlı ve dikkatli olmaları gerekmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin bu konuda bilinçli hareket etmesi alacakları eğitimle mümkün olacaktır. Bu nedenle okul öncesi öğretmenliği lisans programlarına meslek etiği ve eleştirel düşünme becerilerine yönelik dersler eklenmelidir.
- Eleştirel düşünme becerilerinin ve olumlu eleştirel düşünme tutumunun geliştirilebilmesinde en önemli etkenlerden biri de okuma alışkanlığı ve okumaya yönelik tutumdur. Okuma alışkanlığı olan bireylerin eleştirel düşünme tutumlarının da daha olumlu olduğu görülmektedir. Nitekim Koçak, Kurtlu, Ulaş ve Epçaçan'ın (2015) yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyleri ile okumaya yönelik tutumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu, öğretmen adaylarının okumaya yönelik olumlu tutumları arttıkça eleştirel düşünme düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir. Okuma alışkanlığı olan ve olumlu eleştirel düşünme tutum ve becerisine sahip okul öncesi öğretmenleri, okumaya ve eleştirel düşünmeye yönelik olumlu tutum ve beceri geliştiren çocuklar yetiştireceklerdir.

Kaynakça

Arslan, T. 2016. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özyeterlik İnançları ile Eleştirel Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki*, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Aybek, B. 2010. İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Becerilerinin İncelenmesi, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 336-350.

Aydemir, F. 2012. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Etik Davranışlar Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Adıyaman İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

Bal, M. 2011. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerileri ile Eleştirel Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

Dağtekin, H. 2011. *Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Çalışanlarının Mesleki Etik Davranışlara İlişkin Algıları*, Maltepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Dayanç, T. 2007. *Sınıf Öğretmenliği Aday Öğretmenlerinin Mesleki Etik Konusundaki Görüşleri Ve Mesleki Etik İkilemleri Çözümleme Biçimleri*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

Döven, C. D. 2009. *İlköğretim Müfettişlerinin Uymaları Beklenen Mesleki Etik İlkelerin İş Tatmin Düzeyleri Bağlamında Çok Boyutlu İncelenmesi (İstanbul İli Örneği)*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Duran K. 2014. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Etik Davranışları Algılama Düzeylerinin ve Etik İkilemleri Çözümlemelerinin İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Gelen, İ. 2002. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Düşünme Becerilerini Kazandırma Yeterliklerinin Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10), 100-119.

Gül, V. 2014. *Öğretmenlerin Sınıf Yöntemi Anlayışları İle Eleştirel Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İstanbul İli Beşiktaş İlçesi Örneği)*. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Gülcan, M. G., Kılınç, A. Ç. ve Çepni, O. 2012. İlköğretim Okul Müdürlerinin Etik Liderlik Davranışları Gösterme Düzeylerinin Çeşitli

Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1),123-142.

Gündoğdu, H. 2009. Eleştirel Düşünme ve Eleştirel Düşünme Öğretimine Dair Bazı Yanılgılar. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 57-74.

Haktanır, G. 2012. *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, VI. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.

Hayri, Y. 2012. *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Liderlik Yönelimleri Ve Mesleki Etik Alguları Arasındaki İlişkiler: İlköğretim Öğretmenleri Örneğinde İlişkisel Bir Çalışma*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

İlgaz, S. ve Bilgili, T. 2006. Eğitim ve Öğretimde Etik. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 199-210.

Kahraman, N. 2003. *İlköğretim Müfettişlerinin Mesleki Etik İlkeleri ve Bu Etik İlkelere Uyuma Düzeyleri*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kazu, İ.Y. ve Şentürk, M. 2010. İlköğretim Programının Eleştirel Düşünmeyi Geliştirmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2 (1), 244-266.

Kınacı, F. 2014. *Mesleki Etik İlkeleri İlişkin Anadolu ve Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Görüşleri: İzmir İli Örneği*, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Kırel, Ç. 2000. *Örgütlerde Etik Davranışlar, Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1211, İ.İ.B.F. Yayın No: 168, 4-16. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Korkmaz, Ö. 2009. Öğretmenlerin Eleştirel Düşünme Eğilim ve Düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 1-13.

Kurtulan, I. 2007. *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Mesleki Etik Değerler Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Madenoğlu, C. Uysal, Ş. Sarier, Y. ve Banoğlu, K. 2014. Okul Müdürlerinin Etik Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerinin İş Doyumlarının Örgütsel Bağlılıkla İlişkisi. *Educational Administration: Theory And Practice*, 20(1), 47-69. doi: 10.14527/kuey.2014.003

Mangena, A. and Chabeli, M.M. 2005. Strategies to Overcome Obstacles in the Facilitation of Critical Thinking in Nursing Education, *Nurse Education Today*, 25, 291-298. doi: 10.1016/j.nedt.2005.01.012

Manolova, O. 2011. *Mesleki Etik İlkelerine İlişkin Türkiye ve Moldova'daki İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşleri*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

Öner, S. 1999. *İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kubaşık Öğrenme Yönteminin Eleştirel Düşünme ve Akademik Başarıya Etkisi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Özbek, O. 2003. *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeleri Ve Bu İlkelere Uyuma Düzeyleri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

Özden, Y. 2002. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, 9.Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Öztürk, Ş. 2010. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Etik İlkelerle İlgili Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10 (1), 365-418.

Polat, M. 2017. *Sınıf Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri İle Yaratıcılık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman.

Sakar, N. 2015. *Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Tutumları ile Algıladıkları Mesleki Etik İlkelerinin İncelenmesi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Sakın, A. 2007. *Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışlar Hakkındaki Görüşleri İle Ahlaki Yargı Düzeyleri ve Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Söğüt, B.Ö. 2009. *Öğrencilerin ve Matematik Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Becerilerini Kazanmaya Yönelik Görüşleri*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Şen, Ş. 2014. *Öğretmenlere Göre Eğitim Denetmenlerinin Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Düzeyleri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Şen, S.N. 2016. *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimleri, Empati Kurma Becerileri ve Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

Şengül, C. ve Üstündağ, T. 2009. Fizik Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimi Düzeyleri ve Düzenledikleri Etkinliklerde Eleştirel Düşünmenin Yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 237-248.

Şenyiğit, Ç. 2016. *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin Ve Kitap Okuma Alışkanlıklarına İlişkin Tutumlarının Çeşitli*

Değişkenlere Göre İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Taba, S., Castel, A., Vermeer, M., Hanchett, K., Flores, D., and Caulfield, R. 1999. Lighting the Path: Developing Leadership in Early Education, *Early Childhood Education Journal*, 26(3), 173-177. ERIC Number: EJ584469

Torun, N. 2011. *Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ile Duygusal Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Toyran, Ç. 2015. *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeylerinin Ve Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Yılmaz-Özelçi, S.. 2012. *Eleştirel Düşünme Tutumunu Etkileyen Faktörler: Sınıf Öğretmeni Adayları Üzerine Bir Çalışma*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Aydın.